

CLIMATE CHANGE

รายงานการเตือนภัยทางสังคม ฉบับที่ 1 ประจำปีงบประมาณ 2568

"วิกฤตการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ"

ศูนย์พยากรณ์ทางสังคม กองพัฒนานโยบายและนวัตกรรมทางสังคม

ฉบับที่ 1
2568

จัดทำโดย
กองพัฒนานโยบายและ
นวัตกรรมทางสังคม

 02-2029097

fcast.sipd@m-society.go.th

Climate Change

วิกฤตการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

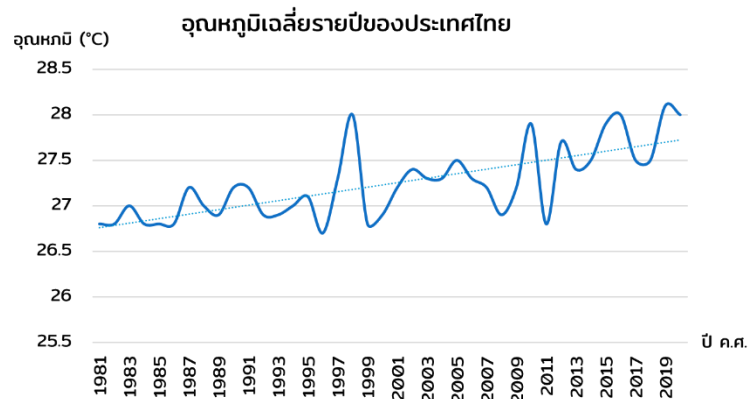
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปรากฏการณ์ที่โลกกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจทั่วโลกอย่างรุนแรง สภาพอากาศที่แปรปรวน อาทิ อุณหภูมิที่สูงขึ้น ระดับน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้น และเหตุการณ์ภัยธรรมชาติที่รุนแรงมากขึ้น ล้วนเป็นสัญญาณบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้น

ประเทศไทยได้เผชิญกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรุนแรง เช่นเดียวกัน ทั้งคลื่นความร้อนที่รุนแรงและยาวนาน ส่งผลให้อุณหภูมิเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก นอกจากนี้ ยังประสบกับปัญหาภัยแล้งและขาดแคลนน้ำอย่างหนัก ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรมและการอุปโภคบริโภค รวมทั้งปัญหาไฟป่าที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศและความหลากหลายทางชีวภาพในขณะเดียวกัน หลายพื้นที่ได้ประสบปัญหาน้ำท่วม

รายงานการเตือนภัยทางสังคม ฉบับที่ 1 ประจำปีงบประมาณ 2568

ฉับพลันที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประชากรกลุ่มเปราะบางเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และมีความเสี่ยงสูงที่สุดที่จะได้รับผลกระทบทางลบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากกว่าประชากรทั่วไป และมีความสามารถในการรับมือและปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้น้อยที่สุด

กองพัฒนานโยบายและนวัตกรรมทางสังคม สป.พม.

ความเสี่ยงที่ได้รับผลกระทบจาก

Climate Change อันดับที่ 9 ของโลก

ในปี พ.ศ. 2566 ภูมิภาคเอเชียเป็นภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบสูงสุดจากภัยพิบัติจากสภาพอากาศและอุทกภัย

แม้ว่าสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยจะน้อยกว่าร้อยละ 1 ของปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลก แต่กลับติดอันดับ 10 ประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศรุนแรงที่สุด

ข้อมูลจากดัชนีความเสี่ยงด้านภูมิอากาศโลก (Global Climate Risk Index 2021) จาก Germanwatch โดยศึกษาในช่วงปี ค.ศ. 2000 - 2019 พบว่า ประเทศไทยติดอันดับ 9 จาก 180 ประเทศทั่วโลกที่มีความเสี่ยงจะเกิดภัยพิบัติจากภาวะโลกร้อนและสภาพอากาศที่แปรปรวนมากที่สุด จากเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นกว่า 146 ครั้ง คิดเป็นมูลค่าความเสียหายรวมอยู่ที่ 7,719.15 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งความเสี่ยงนี้จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุ คนพิการ รวมทั้งเด็กและเยาวชน

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง

สภาพภูมิอากาศ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์โดยส่วนใหญ่ สาเหตุหลักมาจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิล อาทิ ถ่านหิน น้ำมัน และก๊าซ นอกจากนี้ การตัดไม้ทำลายป่า การเกษตร ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปริมาณก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน

ข้อมูลจาก United Nations in Thailand สรุปสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนี้

- **การผลิตพลังงาน** การผลิตพลังงานไฟฟ้าและพลังงานความร้อนโดยการเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิลก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลกในปริมาณมาก
- **การผลิตสินค้า** ส่วนใหญ่มาจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิลเพื่อให้ได้พลังงานสำหรับการผลิตสินค้าต่าง ๆ การทำเหมืองแร่และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ซึ่งอุตสาหกรรมการผลิตเป็นหนึ่งในภาคส่วนที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดทั่วโลก

10 อันดับประเทศที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากเหตุสภาพอากาศสุดขั้วที่เกิดจากภาวะโลกร้อนตั้งแต่ปี 2000 - 2019 (เฉลี่ยต่อปี)

CRI 2000-2019 (1999-2018)	Country	CRI score	Fatalities	Fatalities Per 100000 inhabitants	Losses in million US\$ PPP	Losses per unit GDP in %	Number of events (2000-2019)
1 (1)	Puerto Rico	7.17	149.85	4.12	4149.98	3.66	24
2 (2)	Myanmar	10.00	7056.45	14.35	1512.11	0.88	57
3 (3)	Haiti	13.67	274.05	2.78	392.54	2.30	80
4 (4)	Philippines	18.17	859.35	0.93	3179.12	0.54	317
5 (14)	Mozambique	25.83	125.40	0.52	303.03	1.33	57
6 (20)	The Bahamas	27.67	5.35	1.56	426.88	3.81	13
7 (7)	Bangladesh	28.33	572.50	0.38	1860.04	0.41	185
8 (5)	Pakistan	29.00	502.45	0.30	3771.91	0.52	173
9 (8)	Thailand	29.83	137.75	0.21	7719.15	0.82	146
10 (9)	Nepal	31.33	217.15	0.82	233.06	0.39	191

ที่มา : Global Climate Risk Index 2021

- **การตัดไม้ทำลายป่า** เป็นการลดขีดความสามารถของธรรมชาติในการกักเก็บก๊าซเรือนกระจกไม่ให้ออกสู่ชั้นบรรยากาศ โดยการตัดไม้ทำลายป่า การทำเกษตรและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดิน มีส่วนทำให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลกถึง 1 ใน 4
- **การคมนาคมขนส่ง** เป็นสาเหตุหลักของการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะอย่างยิ่งก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ปริมาณการปล่อยมลพิษของภาคการขนส่งคิดเป็นเกือบ 1 ใน 4 ของการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้พลังงานทั่วโลก และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า
- **การผลิตอาหาร** การผลิตอาหารทำให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซมีเทน และก๊าซเรือนกระจกอื่น ๆ นอกจากนี้ บรรจุภัณฑ์อาหารและการกระจายสินค้าอาหารก็ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกเช่นกัน
- **การใช้พลังงานในอาคารบ้านเรือน** ใช้พลังงานไฟฟ้ามากกว่าครึ่งหนึ่งของพลังงานที่ใช้ทั่วโลก หากยังคงใช้ถ่านหิน น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติในการทำความร้อนและความเย็น อาคารบ้านเรือนก็จะเป็นแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- **การบริโภคที่มากเกินไป** การบริโภคสินค้าต่าง ๆ และการบริโภคภายในครัวเรือนคือแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจกขนาดใหญ่ของโลก รวมถึงรูปแบบการใช้ชีวิตก็มีผลกระทบต่อโลก และประชากรที่ร่ำรวยที่สุดต้องรับผิดชอบมากที่สุด กล่าวคือ ประชากรโลกที่ร่ำรวยที่สุดซึ่งมีอยู่เพียงร้อยละ 1 ปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากกว่าร้อยละ 50 ของประชากรโลกที่ยากจนที่สุด

ภัยพิบัติหลักในประเทศไทย

การประเมินความเสี่ยงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยใช้หลักการตามกรอบ IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) ที่เน้นมิติด้านการปรับตัว และผลกระทบของกลุ่มเปราะบางในประเทศไทย ประกอบด้วย 4 ภัยหลัก ได้แก่ ภัยความร้อน อุทกภัย ภัยแล้ง และการกัดเซาะชายฝั่ง (ธนาคารโลก) ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างรุนแรง

- **ภัยความร้อน** ในรอบ 50 ปีที่ผ่านมาอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยและอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยของประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างชัดเจน เห็นได้จากการที่มีอุณหภูมิสูงสุดเกิน 40 องศาเซลเซียส ในหลายพื้นที่และมีระยะเวลายาวนานขึ้น โดยเฉพาะในช่วงฤดูร้อน อุณหภูมิที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพ เช่น โรคนีโอสโตรก นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร ทำให้เกิดการขาดแคลนอาหารและราคาพืชผลทางการเกษตรสูงขึ้น
- **อุทกภัย** เป็นภัยธรรมชาติที่สร้างความเสียหาย โดยในช่วงฤดูฝนประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงที่บางพื้นที่จะเผชิญกับอุทกภัยที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น ซึ่งอาจสร้างความเสียหายต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค โดยข้อมูลจากสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) พบว่า ในปี พ.ศ. 2566 มีพื้นที่ถูกน้ำท่วมประมาณ 4.74 ล้านไร่ กระจายตัวอยู่ในทุกภาค

ของประเทศ โดยมี 52 จังหวัด 419 อำเภอ 2,621 ตำบล ที่เกิดน้ำท่วมในพื้นที่

- **ภัยแล้ง** เกิดจากการที่มีปริมาณฝนน้อย หรือฝนไม่ตกเป็นระยะเวลานาน และครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง โดยภัยแล้งมีผลกระทบโดยตรงกับการเกษตรและแหล่งน้ำ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงส่งผลเสียหายต่อกิจกรรมทางการเกษตร โดยข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า ในปี พ.ศ. 2566 มีพื้นที่เกิดภัยแล้ง 20 จังหวัด 71 อำเภอ 291 ตำบล 2,368 หมู่บ้าน/ชุมชน และมีผู้ได้รับผลกระทบรวม 271,061 คน
- **การกัดเซาะชายฝั่ง** พื้นที่ชายฝั่งทะเลเป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลทั้งจากแผ่นดิน และทะเล ทำให้ชายฝั่งทะเลมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ข้อมูลจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตั้งแต่ปี 2551 จนถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2566 พบว่าในการกัดเซาะชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยเกิดขึ้นตลอดแนวชายฝั่งในทุกจังหวัดรอบอ่าวไทย โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ถูกกัดเซาะมากกว่าอัตรา 5 เมตรต่อปี ถือเป็นพื้นที่วิกฤต ได้แก่ จันทบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ กรุงเทพฯ เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี ส่วนการกัดเซาะชายฝั่งทะเลด้านทะเลอันดามันเกิดขึ้นตลอดแนวชายฝั่งทุกจังหวัดแต่น้อยกว่าฝั่งอ่าวไทย จังหวัดที่พบการกัดเซาะรุนแรงในอัตราเฉลี่ยมากกว่า 5 เมตรต่อปี ได้แก่ ระนอง ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

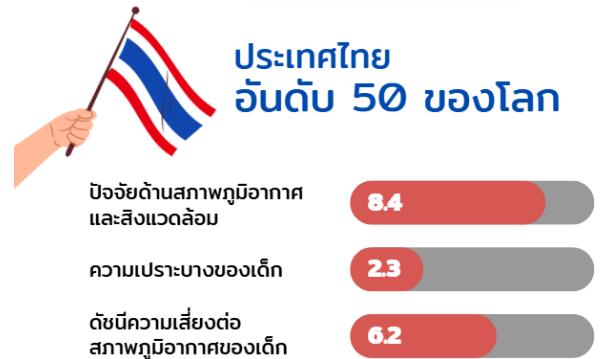
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงและกว้างขวาง ผลกระทบเหล่านี้ปรากฏให้เห็นชัดเจนในหลากหลายรูปแบบ โดยการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพของมนุษย์อย่างมีนัยสำคัญอีกด้วย

ข้อมูลจาก United Nations Development Programme ระบุว่า

- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อทุกคน แต่**ประเทศยากจนและกลุ่มเปราะบางจะเป็นกลุ่มที่เผชิญกับผลกระทบรุนแรงกว่ากลุ่มอื่น** ด้วยปัจจัยทางทรัพยากรธรรมชาติ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม
- **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคุกคามความมั่นคงของมนุษย์** โดยในปีพ.ศ. 2573 ประชากรกว่า 130 ล้านคนจะตกอยู่ในความยากจนเพราะโลกร้อน รวมถึงการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ความไม่ปลอดภัยในการใช้ชีวิต และการพลัดถิ่นของคนจำนวนมาก
- สภาพอากาศรุนแรงและการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศทำให้คนนับล้านเผชิญกับ**ภาวะขาดแคลนอาหารเฉียบพลัน**และราคาอาหารพุ่งสูงขึ้น ความมั่นคงทางน้ำลดลง เกิดการ**แย่งชิงทรัพยากรทางธรรมชาติ** และ**นำไปสู่ความขัดแย้งและการพลัดถิ่น**
- คนทั่วโลกกว่า 3.3 - 3.6 พันล้านคน กำลัง**อาศัยอยู่ในพื้นที่ ๆ เสี่ยงสูงต่อผลกระทบภาวะโลกร้อนและรวน** และร้อยละ 70 ของคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงเป็นกลุ่มเปราะบางที่สุด

รายงานการเตือนภัยทางสังคม ฉบับที่ 1 ประจำปีงบประมาณ 2568

- **เด็กในประเทศไทยกำลังเผชิญความเสี่ยงสูงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** ข้อมูลจากองค์การ UNICEF ระบุว่าในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 50 จาก 163 ประเทศ ที่เด็กมีความเสี่ยงสูงสุดต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2563 มีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ร้อยละ 75 หรือประมาณ 10.3 ล้านคน ต้องเผชิญกับคลื่นความร้อนขึ้นและคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2593 เด็กทุกคนในประเทศไทยจะต้องเผชิญกับคลื่นความร้อนที่ถี่ขึ้นและยาวนานขึ้น

ที่มา : รายงานสรุปวิกฤติสภาพภูมิอากาศคือวิกฤติสิทธิเด็ก, องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ)

- **ผู้สูงอายุและคนพิการตกอยู่ในภาวะเสี่ยง** ด้วยข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหวและสุขภาพ ส่งผลให้ผู้สูงอายุและคนพิการ ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงเมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติและอาจเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนสูงสุดของคนกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบ นอกจากนี้ ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก (WHO) ประเมินว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจทำให้จำนวนการเสียชีวิตในกลุ่มผู้สูงอายุจากการเจ็บป่วยด้วยความร้อนเพิ่มขึ้นถึง 38,000 รายต่อปี

กองพัฒนานโยบายและนวัตกรรมทางสังคม สป.พม.

- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร ข้อมูลจาก World Bank ระบุว่า อาจทำให้ผลผลิตลดลงร้อยละ 10-25 ภายในปี ค.ศ. 2050 ขึ้นอยู่กับพื้นที่และชนิดของพืช ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร และอาจทำให้ประชากรบางส่วนต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงด้านอาหาร

ในปี ค.ศ. 2030 ประชากร 70 ล้านคน เผชิญกับความไม่มั่นคงด้านอาหาร

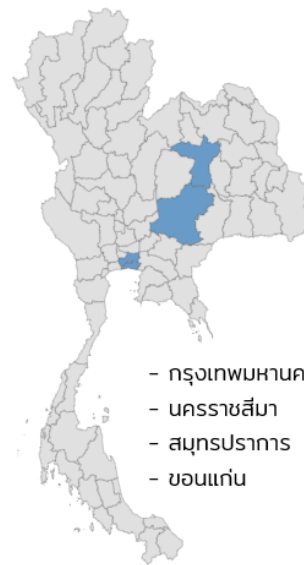
ที่มา : World Bank

- ความไม่เท่าเทียมทางสังคม ผู้มีรายได้น้อยขาดทรัพยากรทางการเงินอาจไม่สามารถย้ายที่อยู่อาศัยไปยังพื้นที่ที่ปลอดภัยกว่าเดิมหรือลงทุนในสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยให้รับมือกับสภาพอากาศที่แปรปรวนได้ ไม่สามารถเข้าถึงโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมีศักยภาพในการรับมือกับปัญหาน้อยที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาจาก United Nations Development Programme ที่ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มประชากรที่เปราะบาง เช่น ผู้ยากไร้และผู้หญิงจะได้รับผลกระทบมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากความสามารถในการปรับตัวและทรัพยากรที่จำกัด

รายงานการเตือนภัยทางสังคม ฉบับที่ 1 ประจำปีงบประมาณ 2568

- กรุงเทพมหานคร นครราชสีมา สมุทรปราการ และขอนแก่น เป็นจังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากที่สุด ข้อมูลจากรายงานแห่งชาติฉบับที่ 4 (2565) ในด้านการตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ระบุว่า 4 จังหวัดดังกล่าวมีความเสี่ยงโดยรวมที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศมากที่สุด โดยเฉพาะจังหวัดกรุงเทพมหานคร และจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีความเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวังเกี่ยวกับปัญหาความร้อน น้ำท่วม และภัยแล้ง

จังหวัดที่มีความเสี่ยงโดยรวม จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากที่สุด

ที่มา : รายงานแห่งชาติฉบับที่ 4 (2565), กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

กองพัฒนานโยบายและนวัตกรรมทางสังคม สป.พม.

- โลกrownส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก ข้อมูลจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ระบุว่า อุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลกระทบต่อ GDP ทั่วโลก คาดการณ์ว่าภูมิภาคเอเชียจะลดลงร้อยละ 14.9 ขณะที่ประเทศไทยลดลงร้อยละ 19.5 โดยผลกระทบหลักที่เกิดขึ้นได้แก่ การสูญเสียผลผลิตทางการเกษตร การสูญเสียผลิตภาพแรงงาน รวมถึงการสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยว

ผลกระทบหลัก

เกษตร

สูญเสียผลผลิตภาคการเกษตร

อันดับ 3
จาก 48 ประเทศ

แรงงาน

สูญเสียผลิตภาพแรงงาน

อันดับ 1
จาก 48 ประเทศ

การท่องเที่ยว

สูญเสียรายได้

อันดับ 1
จาก 48 ประเทศ

ที่มา : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)

- ผลกระทบต่อแรงงาน ข้อมูลจาก World Economic Forum รายงานว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลเสียต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ ทำให้ผลิตภาพแรงงานลดลง เกิดการอพยพแรงงานโดยไม่สมัครใจ โดยเฉพาะแรงงานในประเทศกำลังพัฒนา แรงงานในชนบท คนยากจน ชนพื้นเมือง และกลุ่มด้อยโอกาสเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด

- แรงงานที่ได้รับผลกระทบมากคือผู้ที่ต้องทำงานกับภาวะเครียดจากความร้อน หากไม่สามารถควบคุมอุณหภูมิโลกให้สูงขึ้นไม่เกิน 1.5 องศาเซลเซียสได้ภายในปี พ.ศ. 2573 ภาวะเครียดจากความร้อนจะเป็นเหตุให้สูญเสียชั่วโมงการทำงานทั่วโลกไปร้อยละ 2.2

หากไม่สามารถควบคุมอุณหภูมิโลกให้สูงขึ้นไม่เกิน 1.5 °C ภายในปี พ.ศ. 2573

ร้อยละ 2.2

สูญเสียชั่วโมงการทำงาน

80 ล้านตำแหน่ง

สูญเสียการทำงานเต็มเวลา

2,400 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

สูญเสียทางเศรษฐกิจ

ที่มา : World Economic Forum

- สภาวะโลกร้อนส่งผลเสี่ยงต่อการเกิดโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ข้อมูลจากกรุงเทพฯธุรกิจระบุว่า โลกร้อนส่งผลกระทบต่อประชาชน โดยก่อให้เกิดการเสียชีวิต บาดเจ็บจากสภาวะที่รุนแรงของภูมิอากาศ โรคจากความร้อน โรคทางเดินหายใจ และโรคอุจจาระร่วงเพิ่มขึ้น เพิ่มความเสี่ยงของโรคที่เกิดจากน้ำเป็นสื่อ การรับสัมผัสกับสารเคมีอันตรายหรือเชื้อโรค อาจทำให้เกิดโรคอุบัติใหม่หรืออุบัติซ้ำ และเพิ่มความเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าและสุขภาพจิต นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อระบบสาธารณสุข ก่อให้เกิดความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ของสถานบริการสุขภาพ ส่งผลกระทบต่ออุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องจักรของสถานพยาบาล เกิดการหยุดชะงักในการจัดส่งยาและเวชภัณฑ์จากความเสียหายของระบบขนส่ง และส่งผลกระทบต่อระบบพลังงานและเครือข่ายการสื่อสารจากสภาพอากาศ

นอกจากนี้ ข้อมูลจากสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ ยังระบุว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้ส่งผลกระทบต่อรายได้ และรายจ่ายของครัวเรือน

- **ผลกระทบต่อรายได้** การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝน รวมถึงสภาพอากาศที่แปรปรวน ส่งผลกระทบต่อรายได้ของครัวเรือนจำนวนมาก แต่**ผลกระทบต่อครัวเรือนในภาคเกษตร มีแนวโน้มที่สูงกว่าผลกระทบต่อครัวเรือนนอกภาคเกษตร** โดยทุก ๆ การเพิ่มขึ้นของ อุณหภูมิ 1 องศาเซลเซียส ส่งผลให้รายได้ของ ครัวเรือนเกษตรลดลงถึงร้อยละ 3.3 ในขณะที่ รายได้ของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรลดลง เพียงร้อยละ 0.4

ทุก ๆ การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิ 1 °C

ที่มา : สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์

- นอกจากนี้ ยังผลกระทบต่อการผลิตพืชและ เพิ่มความผันผวนทางด้านรายได้ของครัวเรือน เกษตร โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรรายเล็ก ซึ่งพึ่งพารายได้จากการทำงานเกษตร
- อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยังส่งผลกระทบต่อรายได้ของครัวเรือน นอกภาคเกษตรด้วยเช่นกัน แรงงาน ซึ่งประกอบอาชีพในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจาก **(1) การจ้างงานที่ลดลง** ทั้งจากชั่วโมง การทำงานลดลง การสูญเสียงาน และการเจ็บป่วยจากภัยคุกคามทางด้านภูมิอากาศ **(2) ค่าจ้างที่ลดลง** เนื่องจากผลิตภาพแรงงาน

ที่ลดลง จากการทำทุนและโครงสร้างพื้นฐาน ทางกายภาพถูกทำลายโดยภัยธรรมชาติ

- **ผลกระทบต่อรายจ่าย** การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศส่งผลให้รายจ่ายของครัวเรือนสูงขึ้น โดยเฉพาะรายจ่ายด้านพลังงาน รายจ่าย ในการเดินทาง รายจ่ายเพื่อสุขภาพ รวมถึงรายจ่าย จากการซื้อสินค้าเพื่อการอุปโภค งานศึกษาของ US Department of the Treasury (2023) เรื่อง THE IMPACT OF CLIMATE CHANGE ON AMERICAN HOUSEHOLD FINANCES พบว่า สภาพอากาศที่ไม่เหมาะสมส่งผลกระทบต่อ การผลิตและการขนส่งเชื้อเพลิงฟอสซิล ทำให้ ราคาพลังงานและค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของ ครัวเรือนสูงขึ้น อีกทั้งสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสม เช่น อากาศที่ร้อนจัด อาจส่งผลทำให้ค่าไฟฟ้า ที่ครัวเรือนต้องจ่ายสูงขึ้นจากความต้องการใช้ เครื่องปรับอากาศที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ สภาพอากาศที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลทำให้ ค่าใช้จ่ายด้านการเดินทางของครัวเรือนสูงขึ้น จากการที่ครัวเรือนต้องปรับเปลี่ยนจากการใช้ ระบบขนส่งสาธารณะเป็นการเดินทางรูปแบบอื่น ๆ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือนก็อาจมีแนวโน้ม สูงขึ้นจากการเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ สภาพอากาศ ที่ไม่เหมาะสมยังอาจกระทบห่วงโซ่อุปทานของ สินค้าอุปโภคบริโภค ทำให้ราคาสินค้าปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งกระทบต่อค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

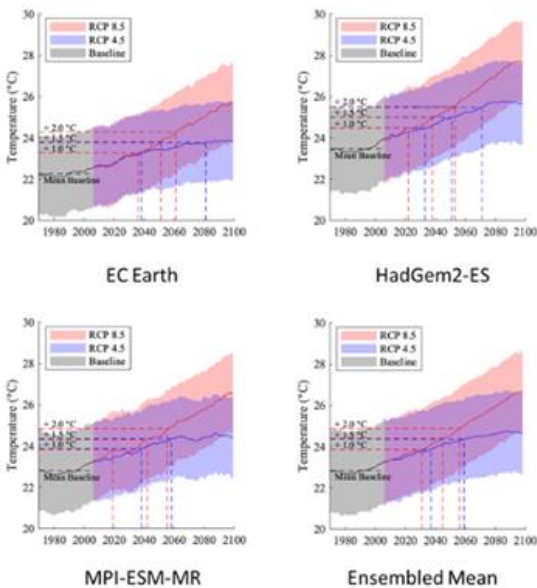
คาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยในอนาคต

ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กับ เศรษฐกิจ: ตอนที่ 1 สถานการณ์และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ คาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยในอนาคต ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- **อุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทยในอนาคตจะสูงขึ้น** และคาดว่าอุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นประมาณ 2–4 องศาเซลเซียส ในปี ค.ศ. 2100

การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทยเปรียบเทียบกับอุณหภูมิเฉลี่ยในปฐฐานจากแบบจำลองภูมิอากาศโลก 3 แบบจำลองและค่าเฉลี่ย

ที่มา : สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์

- **ประเทศไทยจะเผชิญกับสภาพอากาศที่ร้อนชื้นมากขึ้น** โดยมีแนวโน้มที่จะเผชิญอากาศร้อนมากขึ้น และช่วงเวลาอากาศร้อนยาวนานขึ้น รวมทั้งเผชิญกับปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมฉับพลันจากเหตุการณ์ฝนตกหนักมากยิ่งขึ้น

รายงานการเตือนภัยทางสังคม ฉบับที่ 1 ประจำปีงบประมาณ 2568

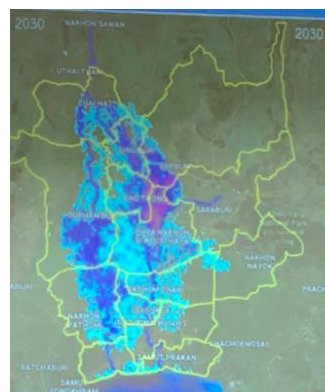
2. การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล

- **คาดการณ์ว่าระดับน้ำทะเลของประเทศไทยจะเพิ่มสูงขึ้นเกือบ 1 เมตรภายในปี ค.ศ. 2100** ภายใต้สถานการณ์ที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับปานกลาง คาดว่าระดับน้ำทะเลจะเพิ่มขึ้นประมาณ 35 เซนติเมตรภายในปี ค.ศ. 2050 และเพิ่มขึ้น 80 เซนติเมตรภายในปี ค.ศ. 2100 แต่ภายใต้สถานการณ์ที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับสูง คาดว่าระดับน้ำทะเลจะเพิ่มขึ้นประมาณ 38 เซนติเมตรภายในปี ค.ศ. 2050 และเพิ่มขึ้น 99 เซนติเมตรภายในปี ค.ศ. 2100

นอกจากนี้ ข้อมูลจาก รศ.ดร.เสรี ศุภราทิตย์ ผู้อำนวยการศูนย์การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติ มหาวิทยาลัยรังสิต และที่ปรึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ ฟิวเจอร์เทลส์ แล็บ ได้คาดการณ์การเกิดอุทกภัยในประเทศไทย

3. การเกิดอุทกภัย

- **ปรากฏการณ์ลานีญาจะรุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์** ซึ่งการคาดการณ์โดยใช้เทคโนโลยี Artificial Intelligence (AI) ระบุว่าในปี ค.ศ. 2030 การเกิดลานีญาจะส่งผลให้เกิดน้ำท่วมในหลายพื้นที่ของประเทศไทย

ที่มา : รศ.ดร.เสรี ศุภราทิตย์, การบรรยาย เรื่อง “Thailand's Climate Change Outlook กับแนวคิดการปรับตัวด้านที่อยู่อาศัย”, 2567

กองพัฒนานโยบายและนวัตกรรมทางสังคม สป.พ.ม.

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นวิกฤตที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเตรียมพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลง รวมถึงการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหา

ข้อเสนอแนะ

1. พัฒนาระบบเตือนภัยและส่งเสริมการสื่อสารประชาสัมพันธ์

- พัฒนาระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ที่มีความรู้จำกัด โดยใช้สัญลักษณ์ภาพและภาษาที่เข้าใจง่าย รวมทั้ง พัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยฉุกเฉิน (Cell Broadcast Service) ที่ส่งข้อความเตือนภัยไปยังโทรศัพท์ทุกเครื่องในพื้นที่เพื่อการอพยพ
- ส่งเสริมการสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย อาทิ วิทยุชุมชน สื่อสังคม (Social Media) และอาสาสมัครในชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง สามารถเข้าใจถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และรู้จักวิธีการป้องกันตนเองในเบื้องต้น
- จัดทำคู่มือปฏิบัติตนในภาวะฉุกเฉิน เช่น น้ำท่วม ไฟป่า หรือคลื่นความร้อน โดยมีการปรับเนื้อหาให้มีความเหมาะสม

2. มีมาตรการเสริมสร้างความพร้อมเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย เพื่อบูรณาการ

การทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- การจัดชั้นความเสี่ยงในการเกิดภัยพิบัติ และจัดตั้งคณะทำงานวิเคราะห์ความเสี่ยงในพื้นที่อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ อาทิ การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับพื้นที่
- จัดฝึกอบรมให้ความรู้และทักษะในการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นในภาวะฉุกเฉินแก่ประชาชน

3. สนับสนุนการฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตหลังเกิดภัยพิบัติ

- จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการฟื้นฟูพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยเน้นการฟื้นฟูที่ยั่งยืน
- สนับสนุนการสร้างที่อยู่อาศัยที่แข็งแรงและปลอดภัยสามารถทนทานต่อภัยธรรมชาติต่าง ๆ
- สนับสนุนการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประสบภัย เพื่อให้สามารถกลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติ

INFOGRAPHIC

